

วาระที่ ๓.๑๑

โครงการพหุสัมพันธ์ระหว่างคนกับไก่ระยะที่ ๒

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเจ้าชายอากิชิโนโนมิยา ฟูมิฮิโตะแห่งญี่ปุ่น
ภายใต้พระราชูปถัมภ์ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(ประจำปี ๒๕๖๓)

รายงานเมื่อ
๕ มีนาคม ๒๕๖๔

การประชุมคณะกรรมการมูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔

1. ความเป็นมา: ความสัมพันธ์ระหว่างราชวงศ์ของทั้งสองประเทศ (1/2)

2

Their Majesties the King and Queen talk with His Imperial Highness Prince Akishino of Japan at Siriraj Hospital during the prince's visit to Thailand in March 2011. (Bangkok Post)

...Prince Akishino has also made a number of visits to Thailand, affirming the bond between the two royal families. Prince Akishino also has a keen interest in fisheries and chicken, and has conducted research in Thailand, especially on the relationship between humans and chickens...

The brother of the emperor (秋篠宮文仁親王, Prince Akishino, Crown Prince of Japan, Akishino-no-miya Fumihito Shinnō, 54) was officially declared crown prince on last Sunday (8 November 2020). (<https://jref.com,9/11/2020>)

ความเดิม

- เจ้าชายอากิชิโนทรงก่อตั้งสมาคม Biosophia Studies เพื่อดำเนินการศึกษาและวิจัยความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวโยงระหว่างความเชื่อของมนุษย์กับหลักการวิทยาศาสตร์ ในเรื่องวิวัฒนาการของไก่ป่ามาเป็นไก่บ้านหรือไก่ชน และได้เคยนำความเกี่ยวกับเรื่องนี้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง คราวเสด็จเยือนไทยเมื่อพ.ศ. 2544
- ต่อมาได้เสด็จเยือนประเทศไทย ระหว่างวันที่ 7-21 สิงหาคม พ.ศ. 2546 เพื่อเข้าเฝ้าถวายพระพรสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบและกราบบังคมทูลขอพระราชทานญาติ เพื่อทำการศึกษารื่องพหุสัมพันธ์ระหว่างไก่กับคนในประเทศไทย
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับเป็นองค์อุปถัมภ์การดำเนินงานของสมาคมฯ ทางด้านประเทศไทยและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช ธัชยพงษ์ นำนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ของประเทศไทย เข้าร่วมศึกษาริวิจัยในโครงการดังกล่าว
- เจ้าชายอากิชิโนพร้อมด้วยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องไก่จากมหาวิทยาลัยโตเกียว 4 คนทรงทำแผนครั้งแรกร่วมกับคณะนักวิจัยไทยในพ.ศ. 2546 เพื่อจะได้เสด็จมาทรงค้นคว้าศึกษาริวิจัยเพิ่มเติมที่ประเทศไทยด้วยพระองค์เองในปี 2547 หรือ 2548
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเป็นองค์ประธานในงานเปิดตัวหนังสือ "Chicken and Humans in Thailand: Their Multiple Relationships and Domestication" ณ สยามสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์ 18 มีนาคม พ.ศ. 2553 นับเป็นการสรุปงานวิจัยระยะที่1 (ซึ่งแผนเดิมกำหนดไว้ระหว่างพ.ศ.2547-2550)
- ขณะนี้กำลังอยู่ในระยะที่ 2 ระหว่างพ.ย. 2555 – มี.ค. 2559 (3 ปีเศษ) รอทำหนังสือรายงานสรุป

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔

1. ความเป็นมา:โครงการHCMRแบ่งเป็น 2 ระยะ (2/2)

3

ระยะที่ 1: ระหว่างพ.ศ.2547-2550 สิ้นสุดจริงในการสัมมนา ณ สยามสมาคม พ.ศ.2553

เจ้าชายอากิชิโนรูงานำนักวิจัยทำงานวิจัยร่วมในภาคสนาม จำนวน 5 หมู่บ้าน ในบริเวณจังหวัดเชียงราย ได้แก่ บ้านนาไต่ บ้านร่วมใจ บ้านพงป่า แหม บ้านห้วยแสน และบ้านป่าแหมสามัคคี เมื่อวันที่ 21 ส.ค. 2548

สาขาชีววิทยา ผลการค้นพบ

พบว่า ไก่ป่าสีแดงตมหูขาวมีลำดับทางวิวัฒนาการมาก่อนไก่สายพันธุ์อื่น ดังนั้นไก่ป่าสีแดงตมหูขาวจึงน่าจะเป็นบรรพบุรุษของไก่พื้นเมืองและไก่สายพันธุ์อื่นในปัจจุบัน

สาขามนุษวิทยา ความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์แสดงออกให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับไก่

สาขาเวตรักษา ศึกษาพฤติกรรมไก่นอกการดำรงชีวิตในธรรมชาติ พบว่าไก่เพศผู้มีขนาดและสีสดใสโตกว่าไก่เพศเมียและไก่ป่าจะกินแมลง พืช และสัตว์ขนาดเล็กเป็นอาหาร

16 มีนาคม 2550 อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย, ปทุมธานี ประเทศไทย

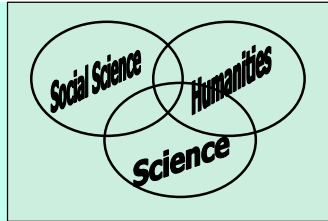
หนังสือ "Chickens and Humans in Thailand: Their Multiple Relationship and Domestication" จัดนิทรรศการเปิดตัวหนังสือเมื่อ 18 มีนาคม 2553 ณ สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์

นายไสว ริงงษา (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช) ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ภายใต้การสนับสนุนทุนการศึกษาของรัฐบาลญี่ปุ่น และสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2553 มาปฏิบัติงานในกรมป่าไม้ ถึงปี พ.ศ. 2561 ปัจจุบันลาออกจากราชการ

ระยะที่ 2 : ระหว่าง พ.ย. 2555 – มี.ค. 2559 (3 ปีเศษ) สรุปผลการศึกษาร่วมกัน : พ.ศ. 2561-ปัจจุบัน

จากความสำเร็จในการศึกษาร่วมกันของโครงการ HCMR ในระยะที่ 1 เจ้าชายอากิชิโนรูงานำนักวิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยภายใต้โครงการ HCMR ต่อไปโดยมีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยไทยและญี่ปุ่น 2 ครั้ง โดยเจ้าชายอากิชิโนรูงานำนักวิจัยเป็นประธาน

แนวการทำงาน : เป็นการผสมผสาน(interdisciplinary approach) การศึกษาร่วมกันจากหลากหลายสาขาวิชาเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในมุมมองต่างๆ

- **วิทยาศาสตร์ :** ไของค์ความรู้จากสาขาวิชาชีววิทยา ชีวโมเลกุล นิเวศวิทยา สัตววิทยา และสารสนเทศคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
- **มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ :** ไของค์ความรู้ด้านคติชนวิทยา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โบราณคดี เป็นต้น
- **ความรู้ทั่วไป** เช่น ความเป็นมาและวิวัฒนาการการปศุสัตว์ไทย

2. การดำเนินงานปี2561และ2562

4

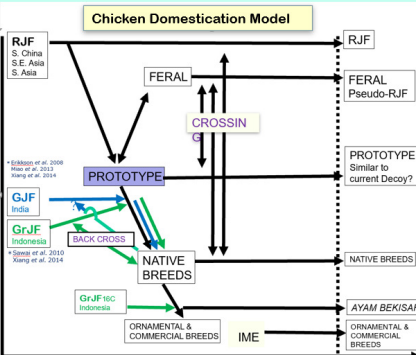
การดำเนินงานปี 2561: การประชุมคณะนักวิจัยในโครงการ HCMR II 12 ก.ย. 61 โรงแรมลีดัล สวรรณ พาร์คควีน กทม.

นักวิจัยไทยและญี่ปุ่นได้ประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณารูปแบบ และโครงสร้างในหนังสือสรุปผลการดำเนินงานโครงการ HCMR II โดยมี ศ.ดร.ไพรัช ธัชยพงษ์ และ ศ.ดร.โอบามุ อากิชิ ร่วมกันเป็นประธานการประชุมสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดให้มี 4 part ซึ่งแต่ละ part จะมีทั้งนักวิจัยไทย และญี่ปุ่นร่วมกันเขียนบทความดังนี้
 - Basic View: Domestication Model of Red Jungle Fowl โดยเจ้าชายอากิชิโน รูงะ ฟูมิฮิโตะ
 - Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia
 - History of Human-Chicken Interaction in Thailand
 - Chicken and Human Interaction on Contemporary Thai Society
2. จะพิมพ์หนังสือกันสักพิมพ์ที่มีชื่อเสียง เช่น nature, springer เป็นต้น
3. กำหนดการจัดพิมพ์ให้แล้วเสร็จภายในธันวาคม 2562

การประชุมร่วมฝ่ายไทยและญี่ปุ่นในปี2561

- ผู้แทนนักวิจัยไทย**
1. ศ.ดร.ไพรัช ธัชยพงษ์
 2. นางองอาจ เจริญรัตน์
 3. ดร.ชฎานาถ ช่างเดชขจร
 4. ศ.ดร.ศุภางค์ อธิ์รัตนกุล
 5. ศ. ศุภัญญา สุขงาม
 6. นายสารินทร์ เจริญภรณ์
 7. ผศ.ดร.ชนันท์
 8. ผศ.ดร.กรรณิการ์
 9. ดร.ธนาทิพย์ ฐ
 10. ดร.ไสว ริงงษา
 11. น.ส.ศุภิสรา ไส
 12. ผศ.ดร.ชนนภร
 13. ดร.พรพิมล ปัน
 14. ดร.ดร.ชนันท์ ชุ
 15. น.ส.ปริญญ์ญา
 16. น.ส.สาริณี ส
 17. นางจรรยาพัศ

การประชุมร่วมฝ่ายไทยและญี่ปุ่น

การประชุมและแลกเปลี่ยนการ มูตบิฮิซา เครือข่ายโลกครั้งที่ 6 การประชุมโครงการ HCMR มูตบิฮิซา, รอง ผอ.สว.รม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมาคมอุรุกวัยและฟิลิปปินส์ไก่นักวิจัย

การดำเนินงานปี 2562:การประชุมนักวิจัยไทยเพื่อสรุปบทความที่ฝ่ายไทยรับผิดชอบ

การประชุมสรุปการดำเนินงานโครงการวิจัยเพื่อสนับสนุนกับโครงการปี 2 ครั้งที่ 1 วันที่ 4 กรกฎาคม 2562 ณ อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย

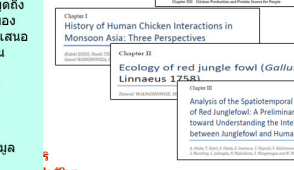
การประชุมสรุปการดำเนินงานโครงการวิจัยเพื่อสนับสนุนกับโครงการปี 2 ครั้งที่ 2 วันที่ 2 ธันวาคม 2562 ณ อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย

Content

- Part I: Introduction
- Part II: History of Human Chicken Interactions in Monsoon Asia: Three Perspectives
- Part III: Ecology of red jungle fowl (Gallus gallus Linnaeus 1758)
- Part IV: Analysis of the Spatiotemporal Behavior of Red Junglefowl: A Preliminary Study toward Understanding the Interaction between Junglefowl and Human-beings

การประชุมฝ่ายไทยและส่งผลไปปรึกษากับญี่ปุ่นในปี2562

การประชุมคณะกรรมการมูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

3. กิจกรรมดำเนินงานปี 2563 (1/2)

แม้จะยังไม่ได้ครบจากฝ่ายญี่ปุ่น ฝ่ายไทยได้จัดทำหนังสือรวบรวมบทความเท่าที่ได้และ
 ทูลเกล้าถวายสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
 ราชกุมารี เมื่อ 13 มี.ค 2563 และส่งให้ญี่ปุ่นเมื่อปี 2563

5

สารบัญหนังสือที่รวบรวมปี 2563

Basic View*: Domestication Model of Red Junglefowl (มีแผนว่าจะมีหนังสือเล่มนี้แต่ยังไม่เสร็จ)

Part I Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia

- Chapter I History of Human Chicken Interaction in Monsoon Asia: Three perspectives
- Chapter II Ecology of Red Junglefowl
- Chapter III Analysis of the Spatiotemporal Behavior of Red Junglefowl
- Chapter IV Zooarchaeology
- Chapter V The Relationship between Wild Chickens and Humans in Monsoon Asia from an Ethnological Perspective

Part II History of Human-Chicken Interactions in Thailand

Chapter VI* Genetic Traits of Chickens in Monsoon Asia (ยังไม่สมบูรณ์ขาดการวิเคราะห์
 bioinformatic จากทางญี่ปุ่น)

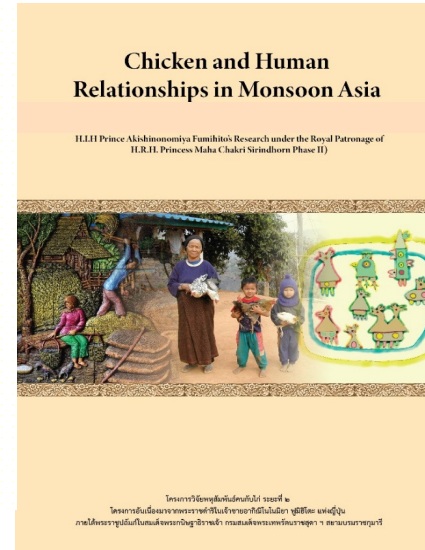
- Chapter VII Chickens in Prehistory of Thailand
- Chapter VIII Chicken: Its Symbolic Meaning from Archaeological Evidences of Historic Thailand

Part III Chicken and Human Interaction in Contemporary Thai Society

- Chapter IX Red Junglefowl and Nature Reserve
- Chapter X Color Preferences for Chicken Plumages, Legs, Eggs and Crowns in Relation to Selective Breeding
- Chapter XI Cock Fighting
 - Part I Thai Cock Fighting
 - Part II Fighting Style of Gamecocks and Their Development
 - Part III Fighting Cocks in the Community that Never Had Culture of Cockfighting
- Chapter XII Current State of Fighting-cock Husbandry: The Case of The Mien Society in Northern Thailand
- Chapter XIII Chicken Production and Protein Source for People

ทูลเกล้าถวายเมื่อวันที่ 13 มี.ค 2563 ณ
 วังสระปทุม

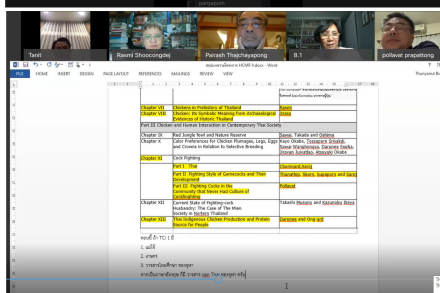
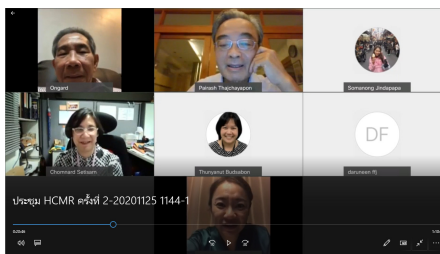
*หมายเหตุ: ส่วนที่ยังไม่มีในหนังสือเล่มนี้ **ติดตามพระราชดำริ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔**

3. กิจกรรมดำเนินงานปี 2563 (2/2)

นักวิจัยไทยได้ประชุมออนไลน์จำนวน 2 ครั้ง
 (18และ25 พฤศจิกายน 2563) และตกลงว่าจะ
 เผยแพร่ส่วนของนักวิจัยไทยก่อนในวารสาร
 วิชาการไปพลางก่อน

สรุปบทความโครงการ HCMR II ทั้งหมดที่
 รวบรวมได้ 15 เรื่อง

- Thai Author 6 เรื่อง
- Japanese Author 4 เรื่อง
- Thai-Japanese Author 5 เรื่อง

Chapters	Contents	Author
Part I Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia		
Chapter I Thai-Japanese Author	History of Human Chicken Interactions in Monsoon Asia: Three Perspectives	Endo, Sawai,chanin
Chapter II Thai-Japanese Author	Ecology of Red Jungle Fowl	Endo, Oshida, Sawai
Chapter III Japanese Author	Analysis of the Spatiotemporal Behavior of Red Jungle fowl	A. Okabe, T. Satoh, K. Okabe, E. Imamura, Y. Hayashi, F. kishinonomiya, S. Morathop, C. Jaijangka, N. Mahakanta, S. Wanghongsa and W. Mechvichai
Chapter IV Japanese Author	Zooarchaeology	Eda
Chapter V Japanese Author	The Relationship between Wild Chickens and Humans in Monsoon Asia from an Ethnological Perspective	Kazunobu Ikeya and Takashi Masuno
Part II History of Human-Chicken Interactions in Thailand		
Chapter VI Thai-Japanese Author	Genetic Traits of Chickens in Monsoon Asia	Sasaki, Chanin, Yonezawa, Kannika (Not complete* สามารถรวบรวม เป็นบทความได้ แต่ขาดการวิเคราะห์ bioinformatic จากทางญี่ปุ่น)
Chapter VII Thai Author	Chickens in Prehistory of Thailand	Rasmi 1
Chapter VIII Thai Author	Chicken: Its Symbolic Meaning from Archaeological Evidences of Historic Thailand	Jirasa 2
Part III Chicken and Human Interaction in Contemporary Thai Society		
Chapter IX Thai-Japanese Author	Red Jungle fowl and Nature Reserve	Sawai, Takada and Oshima
Chapter X Thai-Japanese Author	Color Preferences for Chicken Plumages, Legs, Eggs and Crowns in Relation to Selective Breeding	Kayo Okabe, Tossaporn Srisakdi, Sawai Wanghongsa, Daranee Sopha, Jirawan Juivatiao, Atsuyuki Okabe
Chapter XI Thai Author	Part I Cock Fighting Thai Part II Fighting Style of Gamecocks and Their Development Part III Fighting Cocks in the Community that Never Had Culture of Cockfighting	Chomnard,Saroj 3 Thanathip, Skorn, Supaporn and Saroj 4 Pollavat 5
Chapter XII Japanese Author	Current State of Fighting-cock Husbandry: The Case of The Mien Society in Northern Thailand	Takashi Musuno and Kazunobu Ikeya
Chapter XIII Thai Author	Thai Indigenous Chicken Production and Protein Source for People	Darunee and Ong-ard 6

หมายเหตุ: สีเหลืองคือบทความที่นักวิจัยไทยเขียนเนื้อหาทั้งหมด

4. การดำเนินงาน ปี 2564(1/4) การเผยแพร่บทความของนักวิจัยไทย 6 เรื่อง (ณ วันที่ 29 ธันวาคม 63)

7

Chapters	Contents	Author	Publish
Part II History of Human-Chicken Interactions in Thailand			
Chapter VII	Chickens in Prehistory of Thailand	Rasmi 1	ตีพิมพ์ร่วมกับ Endo (นักวิจัยญี่ปุ่น) ชื่อเรื่อง The history of chicken and other bird exploitation in Thailand: Preliminary analysis of bird remains from four archaeological sites ในวารสาร International Journal of Osteoarchaeology ฉบับที่ 29 ปี 2019 หน้า 181-360 (https://doi.org/10.1002/oa.2731)
Chapter VIII	Chicken: Its Symbolic Meaning from Archaeological Evidences of Historic Thailand	Jirasa 2	
Part III Chicken and Human Interaction in Contemporary Thai Society			
Chapter XI	Part I Thai Cock Fighting	Chomnard, Saroj 3	ส่งให้วารสาร ไทยศึกษา (จฟ้า) พิจารณาและคาดว่าจะตีพิมพ์เป็นภาษาไทยคู่กับ Part II ปลายปี 2564
	Part II Fighting Style of Gamecocks and Their Development	Thanathip, Skorn, Suporn and Saroj 4	เสนอกาโปสเตอร์ในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อปี 2018 และส่งให้พิจารณาและคาดว่าจะตีพิมพ์ร่วมกับ Part I ในวารสาร ไทยศึกษา (จฟ้า) ปลายปี 2564
	Part III - Fighting Cocks in the Community that Never Had Culture of Cockfighting - Cultural Spaces Based on the Comparison of Chicken Bone Divination Scripts from Three Villages	Pollavat 5	บรรยายและตีพิมพ์เรื่อง รัฐคนไทย/ไทยชายแดน และทิศทางใหม่ๆในไทยศึกษาในการประชุมวิชาการ ประจำปี 2559 คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 19-20 สิงหาคม 2559 ณ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หน้า 377-395 บรรยายและตีพิมพ์เรื่อง Cultural Spaces Based on the Comparison of Chicken Bone Divination Scripts from Three Villages ใน Proceeding in The 10th International Conference of HUSOC Network on "Dynamics of Humanities and Social Sciences in Cross-Border Societies" February 2nd – 3rd, 2017. Chiang Rai Rajabhat University. p. 58-71
Chapter XIII	Thai Indigenous Chicken Production and Protein Source for People	Darunee and Ong-ard 6	ส่งให้วารสาร THE LIBERAL ARTS JOURNAL, MAHIDOL UNIVERSITY พิจารณาและหากตอบรับก็คาดว่าจะตีพิมพ์ราวปลายปี 2564

ผลงานของนักวิจัยไทยร่วมตีพิมพ์ในวารสารไทยศึกษา (จฟ้า) ปี 2564

4. การดำเนินงาน ปี 2564(2/4) การเผยแพร่บทความของนักวิจัยไทย 6 เรื่อง (ณ วันที่ 29 ธันวาคม 63)

8

Received: 9 August 2018 | Revised: 27 November 2018 | Accepted: 30 November 2018
DOI: 10.1002/oa.2731

RESEARCH ARTICLE

WILEY

The history of chicken and other bird exploitation in Thailand: Preliminary analysis of bird remains from four archaeological sites

M. Eda¹ | R. Shoocongdej² | P. Auetrakulvit² | J. Kachajiwat²

¹Hokkaido University Museum, Hokkaido University, Kita 10, Nishi 8, Kita-ku, Sapporo, Japan

²Department of Archaeology, Faculty of Archaeology, Silpakorn University, Bangkok, Thailand

Correspondence

Masaki Eda, Hokkaido University Museum, Hokkaido University, Kita 10, Nishi 8, Kita-ku, Sapporo 060-0810, Japan.
Email: edamaki@mmuseum.hokudai.ac.jp

Rasmi Shoocongdej, Faculty of Archaeology, Silpakorn University, 30 Na Phrahan Road, Bangkok 10200, Thailand.
Email: rasmi13@hotmail.com

Funding Information

JSPS KAKENHI, Grant/Award Number: 15H0512915; Thailand Research Fund, Grant/Award Number: RDG55H0006 and RTA608001

Abstract

The origin of the domestication of chicken *Gallus gallus domesticus* is still a subject of debate. It principally originates from the red junglefowl *G. gallus*, which is distributed throughout Southeast Asia and South China. However, the prehistoric exploitation of chicken and red junglefowl in Southeast Asia has remained unclear due to a small number of samples for bone analysis. In this study, we analysed bird remains from four archaeological sites in Thailand: Ban Hua Ud (4,000–3,000 BP), Long Long Rak (1,900–1,600 BP), Ban Non Wat (3,750–1,500 BP), and Keed Kin (fifth–11th Century A.D.). Bones from pheasants/fowls (Phasianidae), storks (Ciconiidae), cormorants (Phalacrocoracidae), crows (Corvidae), and passerines (Passeriformes) were found. A small number of stork bones were found at three lowland sites, with none found at Long Long Rak. Cormorant bones were dominant at Ban Hua Ud but were only found at that site. Pheasant/fowl bones were found at all sites except Ban Hua Ud and dominated the number of identified specimens, suggesting that they were the most commonly used bird, at least after the Iron Age. Morphological bone identification criteria for the 24 Phasianidae species in Thailand have not been established; ancient DNA analysis is required to differentiate chicken/red junglefowl bone from other indigenous pheasants/fowls. It is obvious that mitochondrial DNA remained unchanged in the early stages of the domestication process. Further studies combining ancient

Chapter VII Chickens in Prehistory of Thailand by Rasmi (R.Shoocongdej/รัศมี ชูทรงเดช) 1

Chapter VIII Chicken: Its Symbolic Meaning from Archaeological Evidences of Historic Thailand by Jirasa (J.Kachajiwat/จิรัสสา คชาชีวะ) 2

ผลงานของดร.รัศมี ชูทรงเดชและดร.จิรัสสา คชาชีวะ พิมพ์ร่วมกับ M. Eda, และ ดร.ประสิทธิ์ เอื้อตระกูลวิทย์ ในปี 2019

- เจ้าชายอากิชิโน โนมิยะ ฟูมิฮิโตะ ทรงพระดำริให้มีการศึกษาวิจัยพหุสัมพันธ์ระหว่างคนกับไก่ (Human-Chicken Multi-relationships Research Project; HCMR) ระยะที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2547 – 2550 โดยกำหนดโจทย์วิจัยว่า "เหตุใดและอย่างไรไก่ป่าจึงมีวิวัฒนาการกลายมาเป็นไก่บ้าน" มีแนวการทำงานเป็นการผสมผสาน (Interdisciplinary approach) ในการดำเนินโครงการ นักวิจัยไทยและญี่ปุ่นจะมีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยเจ้าชายจะเสด็จเป็นประธานการประชุมเสมอ
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเป็นองค์ประธานในงานเปิดตัวหนังสือ "Chicken and Humans in Thailand: Their Multiple Relationships and Domestication" ณ สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ 18 มีนาคม พ.ศ. 2553 นับเป็นการสรุปรองงานวิจัยระยะที่ 1
- เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 เจ้าชายอากิชิโนะโนะมิยะ ฟูมิฮิโตะ หรือที่รู้จักกันในพระนามว่า "เจ้าชายอากิชิโนะ" ได้รับการโปรดเกล้าฯ จากสมเด็จพระจักรพรรดินารูฮิโตะ สถาปนาให้ดำรงตำแหน่งมกุฎราชกุมาร หรือรัชทายาทลำดับที่ 1 แห่งราชวงศ์ญี่ปุ่น
- หลังจากความสำเร็จของโครงการ HCMR ระยะที่ 1 เจ้าชายฯ ทรงพระดำริให้ดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 โดยกำหนดระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2560 และคาดว่าจะสรุปผลการดำเนินโครงการในปี 2561
- ปัจจุบัน(พ.ศ.2563)บทความของนักวิจัยไทยได้รวบรวมเสร็จหมดแล้ว แต่ทางญี่ปุ่นยังไม่สามารถสรุปส่วนของญี่ปุ่นได้เพื่อจะได้ตีพิมพ์ร่วมกัน ประเทศไทยจึงได้หาแนวทางเผยแพร่บทความของนักวิจัยไปสู่สาธารณะในรูปแบบต่างๆก่อน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔